

Citační pravidla a normy

Bibliografická citace

- přesná identifikace pramene, z něhož bylo čerpáno
  - zdroj informace pro čtenáře, recenzenta, oponenta
  - umožňuje zpětné vyhledání a ověření
  - zdroj odkazů na další literaturu
- seznam bibliografických citací
  - seznam použitých pramenů a literatury

Citujeme = uvádíme zdroj

- pokud převezmeme něčí text, obrázek, tabulku, graf, data
- pokud ke své tabulce či grafu použijeme data jiného autora nebo subjektu
- převezmeme-li cizí myšlenku, nápad, názor, výsledky práce
- použijeme-li část ze své vlastní publikované práce

Necitujeme však

- všeobecně známé informace
  - základy daného oboru
  - vše, co patří k všeobecnému vzdělání
  - známá fakta
    - pokud však citujeme známá fakta doslovně v rámci citace v uvozovkách, citovat musíme

Citace

- uvedení odkazů na zdroje, které autor používal
  - obsahují údaje potřebné k jejich dohledání
- osvědčení znalosti
  - základních i sekundárních pramenů ke zpracovanému tématu
- zpětná kontrola čtenářů i posuzovatelů
- dodržení autorské etiky a autorského zákona

Odkaz na citaci = citační metoda

- způsob
  - uvádění citací v textu
  - řazení bibliografické citace v soupisu literatury
- orientace pro čtenáře i autora
- vsunut do textu
  - přímý odkaz na citaci odkud použito
    - .... (Procházka 2002, s. 77)
  - soupis zdrojů na konci dokumentu
- poznámkový aparát
  - na stránce, na konci kapitoly, na konci celého textu
  - 45

Citační norma = citační styl = citační úzus

- odborný text
  - podřízení se zásadám a zvyklostem, stanoveným na VŠ nebo vydavatelem
    - formální úprava a členění vlastního textu
    - vybavení anotacemi, abstrakty, klíčovými slovy
    - obrazová příloha
    - rejstříky
    - seznamy pramenů a literatury
    - seznamy zkratk
    - apod.
- citační normy
  - sjednocují zásady pro publikování/vydávání odborných textů
  - pokyny vydavatelů, respektující zvyklosti v daném oboru
  - pokyny pro autory při přípravě rukopisu
    - citační úzus
      - soubor citačních pravidel včetně příkladů a instrukcí jak jednotlivé údaje psát

Mezinárodní citační norma

- v březnu 2011 vyšla česká verze ISO 690
- **ČSN ISO 690 Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011.**

Norma stanovuje

- obecná pravidla pro psaní bibliografických citací
  - autor, název, vydání...
- formální úprava a struktura citací
  - pořadí a forma zápisu
- povinné a nepovinné údaje
- uspořádání soupisu bibliografických citací a metody odkazů

Obecné citační zásady

- přehlednost a jednotnost
- přesnost a úplnost
- nezkracovat slova obsažená v údajích o citované publikaci
- zásada zachování pravopisu pro daný jazyk
  - cizojazyčná literatura
- zásada zachování jazyka knihy
  - nepřekládáme údaje
    - o autorovi, názvu, vydání
      - 1st edition, 2nd ed.
    - fyzickém popisu
      - 320 p. (pages), 320 S. (Seiten)
    - jména nakladatelů
- chybějící údaj přeskočit, vynechat

Zdroje údajů pro citace

- dokument
  - titulní list + rubová strana titulního listu, tiráž, počet stran
- povinné a nepovinné údaje
- formální úprava zápisu
  - dána příslušnou normou
  - údaj – oddělovací znak – mezera – další údaj ....
  - za oddělovacím znakem začínáme velkým písmenem

Chyby při citování

- citování díla, které autor nepoužil
  - citace děl kapacit oboru nesusouvisejících s tématem
- necitování díla, které autor použil
  - antipatie k autorovi
- autocitace
  - bez souvislosti s tématem
- nepřesné citování
  - znemožňující dohledání díla
- poznámky na stránce delší než text

<https://sites.google.com/site/novaiso690/>

- „...norma nepředepisuje konkrétní styl odkazu nebo citace. Příklady [...] nejsou předepisující, pokud jde o styl a interpunkci.“
- norma nedává jednoznačný návod na to, jak citovat, pouze určuje povinné prvky citace a do jisté míry jejich pořadí
- používat jeden citační úzus

- Interpunkce:
  - za interpunkčním znaménkem je mezera
    - chybně:
      - ŠIMETKA, Ondřej. Zmenšující (destruktivní) operace. *Moderní gynekologie a porodnictví*, 2009, roč. 18, č. 3, s. 285-289. ISSN: 1211-1058.
    - pozor na kopírování citací z databází knihoven
      - mezery před a za dvojtečkou
        - chybně: PROŠKOVÁ, Eva. Mýty a skutečnost specializované způsobilosti všeobecných sester. *Florence : časopis moderního ošetřovatelství*, 2010, 6(6), 3-4. ISSN 1801-464X.

Identifikátory knih

- **neperiodické publikace**
  - označeny mezinárodním číslem **ISBN** (*International Standard Book Number*, číselný kód určený pro jednoznačnou identifikaci knižních vydání)
- **periodické publikace**
  - označeny mezinárodním číslem **ISSN** (*International Standard Serial Number*, jednoznačný osmiciferný identifikátor periodické publikace)
- zpravidla uvedeny na rubu titulního listu a v čárovém kódu na obálce

Bibliografický soupis

- na konci odborného textu
- seznam použité literatury, zdrojů a pramenů
- řazení
  - abecední podle autorů či názvů
  - časové podle roku vydání
  - číselné podle pořadí odkazů v textu
- formální úprava je dána normou
- slouží také redaktorům pro zpracování citací tištěných a elektronických dokumentů

OBVYKLÉ POŘADÍ ÚDAJŮ V CITACI

- tvůrce (autor)
- název
- vedlejší názvy
  - : *podnázev*, díl, název části [původní název nebo překlad]
- [typ nosiče] (je-li potřeba)
- vydání
- další tvůrci
- nakladatelské informace
  - místo vydání: vydavatel, datum
- název edice, číslo
- číslování v rámci popisované jednotky
- standardní identifikátor (ISBN apod.)
- dostupnost (u online zdrojů)
- dodatečné informace

Archivní dokumenty a rukopisy

- citování archivních materiálů a rukopisů
norma neřeší
  - Název instituce, značka/název fondu či sbírky, inventární číslo nebo signatura, číslo kartonu/knihy/složky/spisu, případně datum a místo vydání listin, název nebo stručný popis úředních knih a jejich časový rozsah, u rozsáhlejších materiálů číslo strany
- Archiv města Plzně, Česká reálka v Plzni, i. č. 9255, sign. 12d101, hlavní katalog třídy I.A 1899/1900, s. 25.
- Archiv města Brna, fond A 1/3 Archiv města Brna – Sběrka rukopisů a úředních knih, rkp. č. 3, ff. 1r-2v.
- Moravský zemský archiv, G140 (Rodinný archiv Ditrichštejnů), kart. 552, i.č. 2351, sign. 1178, pag. 1.

ISO 690

- <https://sites.google.com/site/novaiso690/>
- www.iso690.zcu.cz
- **Metody citování**
- <https://sites.google.com/site/novaiso690/metody-citovani>

Další možnosti citace

- tzv. přírodovědná citace

(harvardský systém – jméno, datum)

- PROCHÁZKA, R. 2000a, s. 145
  - znamená, že se jedná o první z citovaných publikací, kterou autor v daném roce vydal
- PROCHÁZKA, R. 2000b, s. 56–85
- úplný bibliografický údaj je uveden na konci dokumentu v seznamu použité literatury
  - PROCHÁZKA, Rudolf 2000a: *Modřice (okres Brno-venkov)*. PV 41, s. 145.
  - PROCHÁZKA, Rudolf 2000b: *Zrod středověkého města na příkladu Brna (k otázce odrazu společenské změny v archeologických pramenech)*. In: Martin Ježek – Jan Klápště (eds.): *Mediaevalia historica 2*. Praha – Brno, s. 7–158.

Převzatá citace

- nemáme-li k dispozici originální práci
  - Boček, A. 1876. *Květena kraje jindřichohradeckého se zvláštním přihlédnutím ke Kardašově Řečici*, Souchotiny nad Popelkou: Jebavý a synové, s. 67, citováno dle Hruška, F. 2000. *Obskurdity a diskurz*. Praha: Metafyzická univerzita, s. 77.
  - [Boček 1876: 67, citováno dle Hruška 2000: 77]
- převzaté citace by se měly používat co nejméně

Opakované odkazy

- jestliže se opakují citace bezprostředně po sobě:
  - Tamtéž, s. 345 nebo Ibidem, s. 345
  - zkratku c. d. (citované dílo), s. 345
  - o. c. (opere citato), s. 345
- odkazujeme-li vícekrát na stejnou stranu v tomtéž díle:
  - l. c. (loco citato – na citovaném místě)
  - Tamtéž bez odkazu na stranu

Citování elektronických dokumentů

- druh nosiče v hranatých závorkách za názvem citovaného dokumentu: [online], [CD-ROM] aj.
- vydání – například verze programu
- datum aktualizace/revize – uvádí se společně s datem vydání/zveřejnění
- datum citování – uvádí se v hranatých závorkách se zkratkou "cit.", u online dokumentů je povinné - např.: [cit. 1998-08-25]
- údaj o dostupnosti "Přístupný z", "Dostupný na", "Available from" včetně přístupového protokolu (Dostupný z WWW, URL mezi symboly < >)
  - ČAPEK, Karel. *Válka s mloky* [online]. 20. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1981. Spisy, sv. 9 [cit. 13.6.2011]. Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/75/66/valka_s_mloky.pdf. Text je rovněž dostupný v html, rtf, txt, pdb, prc a epub z: <http://www.mlp-old.cz/karelcapek/>

Příklady citačních pravidel

- ISO 690 (platné od 1. dubna 2011)
  - <http://www.citace.com/download/CSN-ISO-690.pdf>
- Archivní časopis
  - <http://www.mvcr.cz/clanek/archivni-casopis.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>
- Časopis Matice moravské
  - <http://www.malice-moravska.cz/pokyny-pro-upravu-prispevku>
- Český časopis historický
  - <http://www.hiu.cas.cz/cs/download/pokyny-pro-autory/cch-pokyny-pro-autory-2016.pdf>
- Brno v minulosti a dnes
  - <http://www.archiv.brno.cz/index.php?nav01=1734&nav02=5738&nav03=5745>

Jak správně citovat?

- https://kuk.muni.cz/animace/eiz/pdf.php?file=publikacni_etika/citace.pdf
- https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/p_s11/metodika/web/ebook_citace_2011.html

Autorský zákon

- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském
  - Novela zákona 156/2013 Sb.
- diplomové a disertační práce (pokud se nejedná o kompiláty z internetu!) jsou pod ochranou autorského zákona, a to po dobu 70 let po smrti autora
  - toto dílo je možné citovat
  - nesmí se reprodukovat ani jeho části
    - pouze se souhlasem autora

PLAGIATOR

Krást se dají i myšlenky

Ctrl + C